

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА

**ПОДСЕТНИК ЗА ЛАКШУ ПРИМЕНУ
ЗАКОНА О ЗАШТИТИ СТАНОВНИШТВА ОД ИЗЛОЖЕНОСТИ ДУВАНСКОМ
ДИМУ У ЗДРАВСТВЕНИМ УСТАНОВАМА**

Закон о заштити становништва од изложености дуванском диму („Службени гласник РС”, бр. 30/10 – у даљем тексту: Закон) прописује да је пушење забрањено у сваком затвореном радном и јавном простору (члан 3), па тако и у свим здравственим установама, као и у сваком простору који је са њима повезан и који им припада, као што су ходници, лифтови, степеништа, предворја, заједничке просторије, тоалети, чекаонице, кантине, помоћне просторије, магацини, гараже, службена возила итд. (члан 2).

Пушење је забрањено и у простору који се у смислу закона не сматра затвореним јавним простором, а који је функционални део простора у коме се обавља делатност здравствене заштите, **укључујући и дворишни простор** (члан 3, став 2).

Забрана пушења важи **и за угоститељске објекте** који се налазе у оквиру здравствене установе, на пример за ресторан друштвене исхране, кафетерију и слично (члан 7, 31).

У здравственој установи **не сме бити пепељара** (треба их уклонити из свих просторија и простора), нити опушака и дувански дим се не сме осетити.

Здравствене установе **НЕ МОГУ** имати посебну просторију за пушење (члан 3).

Изузетно, пушење је дозвољено у просторијама у којима бораве (члан 9):

- пацијенти специјалних болница за лечење психијатријских болести, односно пацијенти психијатријских одељења и
- пацијенти установа и одељења за палијативну негу.

Просторија одређена за пушење мора испуњавати следеће услове (члан 10):

- да је на основу писаног документа одговорног лица одређена као просторија у којој је пушење дозвољено,
- да је на спољним вратима истакнуто обележје да је то просторија у којој је пушење дозвољено,
- да има плафон и да је, осим што има врата и прозоре, потпуно затворена са свих страна тврдим зидовима од пода до плафона,
- да из вентилационог система ваздух из просторије у којој је пушење дозвољено не допире у друге просторије у којима пушење није дозвољено,
- да се врата не отварају у просторију у којој пушење није дозвољено, изузев ако та просторија има врата која се механички затварају одмах по употреби.

Важно је напоменути да **је пушење у свим другим просторијама** специјалних болница за психијатријске болеснике и установа за палијативну негу **забрањено**, односно да је забрањено у радним просторијама у којима бораве и раде запослени у тим установама.

Контрола забране пушења

Контролу забране пушења спроводи **одговорно лице** (члан 12), а то је лице које руководи радом, односно обављањем делатности - директор здравствене установе у државном или приватном власништву.

Одговорно лице дужно је да:

- контролише забрану пушења и спроводи мере забране пушења (члан 3 и 12);
- на свим улазним вратима сваког затвореног простора истакне знак забране пушења (члан 11);
- на једном или више видних места у простору у коме је забрањено пушење истакне своје име, односно име лица које је задужио да у његово име контролише забрану пушења, с подацима где се то лице налази и телефонским бројем на који се може пријавити пушење (члан 13) и
- обезбеди услове које треба да испуњава просторија одређена за пушење у специјалним болницама или одељењима за лечење психијатријских болести и установама или одељењима за палијативну негу (члан 10).

Одговорно лице одговорно је ако се у простору у коме је пушење забрањено затекне лице које пуши (члан 14).

Одговорно лице може писмено да задужи једно или више запослених лица да у његово име контролишу забрану пушења – то је **лице задужено за контролу забране пушења**. У здравственим установама у којима се обавља сменски рад, одговорно лице дужно је да писмено задужи једно или више запослених лица да контролишу забрану пушења у свакој смени (на пример дежурни лекар или медицинска сестра).

Лице задужено за контролу забране пушења дужно је да (члан 14):

- надгледа и контролише забрану пушења;
- усмено наложи прекршиоцу забране пушења да престане с пушењем у простору за који је то лице задужено, као и да предузме мере да се из тог простора удаљи лице које и после усменог налога не престане са пушењем;
 - **изузетак:** лице задужено за контролу забране пушења није дужно да предузме мере да се из простора у коме је пушење забрањено удаљи лице које и после усменог налога не престане с пушењем ако би се тиме ускратило остваривање законом утврђених права тог лица (за пацијенте право на здравствену заштиту, за запослене у здравственој установи обављање радних дужности);
- против лица запосленог у здравственој установи које је прекршило забрану пушења покрене, односно предложи покретање поступка за утврђивање повреде радне дисциплине у складу са законом или актом здравствене установе и
- да одмах сачини извештај о повреди забране пушења и достави га без одлагања одговорном лицу. Наведени извештаји чувају се најмање 12 месеци.

Одговорно лице може, као лице задужено за контролу забране пушења да одреди лице задужено за безбедност и здравље на раду.

Ради спровођења забране пушења потребно је да свака здравствена установа уради следеће:

- допуни **општи акт** којим се уређује систематизација радних места;
- допуни одговарајући **уговор о раду пословима одговорног лица** и
- **допуни општа акта** одредбама које ће регулисати начин спровођења забране пушења и којима ће бити прописано поштовање забране пушења као елемента радне дисциплине, док ће кршење забране пушења представљати **повреду радне дисциплине**.

Све запослене потребно је детаљно упознати са променама у нормативним актима.

Надзор над спровођењем овог закона

Надзор над спровођењем овог закона у здравственим установама спроводе здравствена и санитарна инспекција, инспекција надлежна за лекове и медицинска средства, као и инспекција рада (члан 21). У вршењу инспекцијског надзора инспектор је овлашћен да (члан 23):

- прегледа простор у коме је забрањено пушење и прикупља потребне доказе мерењем и другим методама у складу с прописима донетим за спровођење овог закона;
- саслуша и узме изјаве од лица које је пушењем нарушило забрану, као и од одговорног лица, односно лица задуженог за контролу забране пушења;
- изрекне и наплати новчану казну на лицу места;
- против лица које је нарушило забрану пушења и против одговорног лица поднесе захтев за покретање прекршајног поступка без одлагања;
- изврши увид у извештаје о кршењу забране пушења и
- сачини записник о извршеном прегледу и предузетим радњама који се доставља институцији над којим је извршен надзор (члан 24).

Казнене одредбе

Казниће се:

- здравствена установа (правно лице) новчаном казном од **500.000 до 1.000.000 динара** и
- директор здравствене установе (одговорно лице у правном лицу) новчаном казном од **30.000 до 50.000 динара** уколико се у здравственој установи:
 1. **не** спроведе забрана пушења у затвореном простору у коме је пушење забрањено,
 2. **не** истакне на видном месту знак забране пушења (или знак да је пушење дозвољено за простор који је изузет од забране),
 3. **не истакне на видном месту** име одговорног лица, односно лица за контролу забране пушења са подацима о месту где се то лице налази и бројем телефона на који се може пријавити кршење забране пушења и то за сваку смену,
 4. **не** сачини извештај о повреди забране пушења и извештај **не** чува најмање 12 месеци

Казниће се и:

- 1) Лице које пуши у затвореном простору у коме је пушење забрањено новчаном казном од **5.000 динара**.

Здрави без дуванског дима: основне чињенице

Чињеница бр. 1

Дувански дим садржи више од 4000 хемикалија, од чега преко 50 изазива рак, а никотин зависност.

Чињеница бр. 2

У собама пуним дуванског дима, нивои загађења могу и до 50 пута да надмаше нивое загађења у тунелу закрченом возилима.

Чињеница бр. 3

Многи отрови из дуванског дима су невидљиви, у виду гасова без мириса који се не могу отклонити вентилацијом нити филтрирањем ваздуха.

Чињеница бр. 4

Не постоји безбедан ниво излагања дуванском диму.

Чињеница бр. 5

Скоро половина одраслих становника Србије (45%) изложена је дуванском диму на послу, а у земљама Европске уније 19%.

Чињеница бр. 6

Изложеност дуванском диму изазива болести с фаталним исходом: повећава ризик добијања рака плућа за 20-30%, срчаних обољења за 25-35% и можданог удара за 25%.

Чињеница бр. 7

Код непушача који је изложен дуванском диму само 30% минута дневно настају сличне промена на ендотелу крвних судова као код свакодневних пушача.

Чињеница бр. 8

У свету сваке године 200.000 радника умре због изложености дуванском диму на радном месту.

Чињеница бр. 9

Само потпуна забрана пушења на радним и јавним местима пружа заштиту.

Чињеница бр. 10

Места без дуванског дима помажу многим пушачима који желе да престану да пуше, олакшавају им да оставе дуван и да га се поново не лате.

Чињеница бр. 11

Радна места без дуванског дима смањују број пушача за 4%, а пушачи који наставе да пушењем попуше дневно у просеку 3 цигарете мање.

Чињеница бр. 12

Истраживање у Србији показује да 3/4 одраслих грађана подржава забрану пушења на свим радним и јавним местима.

Чињеница бр. 13

Грађани се придржавају закона о забрани пушења. На пример, у Италији закон се поштује у 98,5%, а у Њујорку у 97% случајева.

Чињеница бр. 14

Све је више доказа да потпуна забрана пушења доводи до смањеног пријема у болницу услед акутног инфаркта миокарда за 10% до 20%.

Чињеница бр. 15

Здравствени радници представљају узор својим пацијентима и треба да промовишу здрав начин живота и не користе дуван.

Чињеница бр. 16

Кратка интервенција лекара од 3 до 5 минута помаже пацијентима који пуше да оставе дуван.